

היום שאחרי טראמפ: כיצד צריכה ישראל להיערך לטלטלה הצפויה / נוב' 2025

במהלך 2026 תיכנס ארצות הברית לבחירות האמצע, ומיד אחר כך תימצא בקמפיין בחירות לנשיאות בשנת 2028. בבחירות לראשות עיריית ניו-יורק זכה זוהרן ממדאני, מועמד צעיר, דמוקרטי, מוסלמי ואנטי-ישראלי – וזו עלולה להיות יריית הפתיחה לשינויים אדירים שצפויים בארה"ב בשנים הקרובות, ובפרט סימן אזהרה לרפובליקנים לקראת בחירות האמצע. לישראל אין שלוש שנים מלאות לנוח על זרי הדפנה ולהתבשם מתמיכת טראמפ. זמן הנטו קצר מאוד. יש לפעול כבר עכשיו, ובתודעת דחיפות - לפני שיהיה מאוחר מדי.

המדיניות הנדרשת לעיצוב המזרח התיכון:

1. הזירה האזורית/פלסטינית:

- תכנית טראמפ לעזה היא תכנית התואמת את האינטרס הישראלי ולכן יש לממשה במלואה - ובדגש על שלב ב'. תחילת מימוש שלב ב' יכול להיות במקביל לסיום שלב א'.
- יש לנצל את התקופה לשרטוט קווי מתאר מדיניים להפרדות בין מדינת ישראל לישות פלסטינית עצמאית (מפורזת ובריבונות מוגבלת, בכפוף להסכמות עם ישראל, כפי שדרשה ישראל במשאים ומתנים קודמים).
- ניתן להתחבר ליוזמת טראמפ מ-2020 ("תכנית המאה"): ביוזמה ישנם חלקים שיכולים לשרת את ישראל, והיא גם מוזכרת בתכנית הנוכחית. גשר בין שתי היוזמות עשוי לסלול דרך לפתרון הסכסוך הישראלי - פלסטיני.

2. אסטרטגיה דו-מפלסית מול איראן:

- תכלית הלחץ הכלכלי היא דחיקת איראן להסכם גרעין טוב יותר מהקודם. זו אסטרטגיה המשלבת את מדיניות הלחץ המקסימלי הכלכלי והמדיני בהובלת ארה"ב, עם איום צבאי אמין, באמצעות יכולת תקיפה מחודשת משולבת ישראלית - אמריקאית.
- בהיעדר שינוי במשטר איראן עד סוף כהונת טראמפ, יש לנצל את סוף תקופת כהונתו לגיבוש הסכם גרעין טוב יותר מהקודם, שיבטיח שלאיראן לא יהיה לעולם נשק גרעיני. מומלץ לא להשאיר את הטיפול לנשיא הבא, כפי שההנהגה האיראנית מקווה שיקרה.

3. הובלה אחראית של סוריה לשלטון מתון:

- נכון לדחוף להסכם ביטחוני עם סוריה, אך אין להאיץ בא-שרע (שאין וודאות לגבי כוונותיו) להכרעות מוקדמות מדי, שעלולות להביא לנפילתו ולהחלפתו במנהיג איסלמיסטי - ג'האדיסטי מובהק וקיצוני יותר.
- יש לקבוע אבני דרך שיסייעו להתייצבות משטר מתון בסוריה, כולל סיום השליטה הצבאית הישראלית בשטחים סוריים בתמורה להסכם ביטחוני, תוך בחינה מוקפדת של יחס המשטר לישראל, הנוקטת בזהירות הראויה אך מכירה בכך שגם החמצת מפנים היסטוריים מסוכנת. משום שא-שרע חייב את הסיוע האמריקאי / המפרצי, ארה"ב תוכל להכתיב את הדרך.

4. נורמליזציה עם לבנון ופירוק חזבאללה מנשקו:

- יש לעשות יותר ומהר יותר בתחום הפעילות הישראלית נגד חזבאללה. חלון ההזדמנויות עתיד להיסגר בקרוב. איראן שואפת לשיקום חזבאללה, ומרגע שיצבור כוח מחדש, יעצר המהלך שממשלת לבנון מנסה לקדם.
- יש להאיץ את המאמץ לפירוק חזבאללה, בסיוע ארה"ב: צבא ארה"ב יכול לתמוך בצבא לבנון וללוות את פירוקו של חזבאללה, בפיקוח ובבקרה הדוקה (עד כדי מעורבות ישירה), שברי תהיה יעילה מזו של יוניפי"ל - שזו השנה האחרונה לקיומו. כיום, עיקר הפעילות בתחום היא סמלית ולא מועילה. **יש לעבור למעשים, ורצוי ע"י צבא לבנון וארה"ב.**
- יש להיערך להגברת הפעולה הישראלית בלבנון לצורך שימור חלון חולשת חזבאללה פתוח, לטובת מיצוי המהלך המדיני.

המדיניות הנדרשת לחיזוק ביטחון ישראל:

1. מזכר הבנות חדש עם ארצות הברית:

- יש להגביר את המאמץ לגבש MOU חדש, שבמסגרתו יישקל ויבוא לידי ביטוי מעבר הדרגתי מסיוע ביטחוני לשותפות עסקית (בהתאם לגישה שמוביל הממשל האמריקאי): מעבר ממצב של ישראל כ-"מדינה נתמכת" למצב של "שותפה אסטרטגית".
- יש לקדם בניין כוח משותף להגנה, כולל הסרת חסמי ייצוא וייבוא, העמקת יכולת הייצור בארה"ב ובישראל, ושילוב מקיף ועמוק של ישראל במו"פ האמריקאי. מהלך זה עשוי לחזק את היחסים המיוחדים לאורך זמן - על בסיס מחויבות חוזית-עסקית, שתשקף אינטרס משותף, ולא רק על ערכים משותפים.

2. תכנית מחקר משותפת לנושא טכנולוגיה עמוקה (DeepTech):

- ישראל עדיין יכולה "לעלות על הרכבת" בתחום הטכנולוגיות המפציעות (AI, מחשוב קוונטי). אולם, ממשל אמריקאי עתידי שייתכן שיהיה פחות אוהד לישראל, בשילוב המשך המגמה המאיימת של ישראל כגורם נגוע פוליטי וערכית ולפיכך מנודה, עלול להדיר אותה מתנופת הפיתוח הבינלאומית ולהשאיר מאחור. רק מדיניות פרואקטיבית של הנשיא טראמפ (הצהרה נשיאותית) או חקיקה בקונגרס בבסיס לשותפות ישראלית במחקר ופיתוח, לצד תנאים טובים יותר בארה"ב לחברות הזנק הישראליות בתחום המחשוב הקוונטי, עשויים למנוע זאת.

3. הצטרפות ישראל ל"חמש העיניים" (Five Eyes):

- שילוב ישראל במסגרת הברית לשיתוף מודיעין (בה חברות ארה"ב, קנדה, בריטניה, אוסטרליה וניו זילנד) ישפר את יכולות המודיעין הישראליות וגם את מעמדה המדיני – מה שסייע לה לקדם את כלל יעדיה בשני מסלולי המאמצים: הן בדירת המזרח התיכון, והן בזירה הבינלאומית הרחבה. פעולה ישראלית באפיק האזורי, תסייע גם בחיבור זה.